

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 1419/1999/ΕΚ για τη θέσπιση κοινοτικής δράσης όσον αφορά την εκδήλωση “Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης” για το διάστημα 2005 έως 2019»

(2004/C 121/04)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 1419/1999/ΕΚ για τη θέσπιση κοινοτικής δράσης όσον αφορά την εκδήλωση “Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης” για το διάστημα 2005 έως 2019» (COM(2003) 700 τελικό) — 2003/0274 (COD)·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 2003 να ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών για το θέμα αυτό, σύμφωνα με την 5η παράγραφο του άρθρου 151 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προέδρου της, της 6ης Νοεμβρίου 2004, να ζητήσει από την επιτροπή της «Πολιτισμός και Παιδεία» να καταρτίσει γνωμοδότηση για το θέμα·

έχοντας υπόψη το σχέδιο έκθεσης της επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «Πολιτισμός, Νεότητα, Παιδεία, Μέσα Ενημέρωσης και Αθλητισμός» για το έγγραφο COM(2003) 700 τελικό·

έχοντας υπόψη την απόφαση αριθ. 1419/1999/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Μαΐου 1999 «για τη θέσπιση κοινοτικής δράσης όσον αφορά την εκδήλωση «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» για το διάστημα 2005 έως 2019»·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της σχετικά με την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μιας κοινοτικής πρωτοβουλίας με στόχο την ενίσχυση της εκδήλωσης “Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης”» (CdR 448/97 fin) (¹)·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης της (CdR 393/2003 rev. 1) που υιοθετήθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 2004 από την επιτροπή της «Πολιτισμός και Παιδεία» (εισηγήτρια η κα Annette McNamara, Μέλους του Κοινοβουλίου του Cork και των περιφερειακών αρχών του South West (IRL/EA)·

υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση κατά την 54η σύνοδο ολομέλειας της 21ης και 22ας Απριλίου 2004 (συνεδρίαση της 21ης Απριλίου).

1. Οι απόψεις της Επιτροπής των Περιφερειών

Για την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα

Η Επιτροπή των Περιφερειών

1.1. θεωρεί ότι ο θεσμός της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας αποτελεί ένα ιδεώδες μέσο χάρη στο οποίο μπορεί να αναδειχθεί, να εμπλουτιστεί και να αξιολογηθεί η ευρύτερη πολιτιστική προοπτική που θα προκύψει με τη διεύρυνση της Ένωσης·

1.2. υπογραμμίζει τα τεράστια πλεονεκτήματα, όχι αποκλειστικά πολιτιστικού χαρακτήρα, καθώς και τον πλούτο που μία πόλη αποκομίζει όταν ορίζεται Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα.

Για την πρόταση τροποποίησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Επιτροπή των Περιφερειών

1.3. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι στην πρόταση τροποποίησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαπιστώνεται η πρόθεση τα νέα κράτη μέλη να λάβουν μέρος, με την πρώτη ευκαιρία, στις εκδηλώσεις που συνδέονται με τον θεσμό της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, αντί να περιμένουν έως το 2020 που προβλέπεται να ισχύει νέα χρονολογική σειρά για τις συμμετοχές·

(¹) ΕΕ C 180 της 11.6.1998, σ. 70.

1.4. αναγνωρίζει επίσης το γεγονός ότι η παρούσα πρόταση είναι αποτέλεσμα διαβουλεύσεων μεταξύ των νυν και των νέων κρατών μελών·

1.5. επιδοκιμάζοντας εντούτοις την πρόθεση της πρότασης, η ΕΤΠ τονίζει με ιδιαίτερη έμφαση ότι όλα τα κράτη μέλη, ανεξάρτητα από την ημερομηνία προσχώρησής τους στην Ένωση, θα πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης και ότι οι προτεινόμενες αλλαγές στην απόφαση αριθ. 1419/1999 δεν θα πρέπει να θεωρηθούν απόπειρα άσκησης διακρίσεων μεταξύ των κρατών μελών, ούτε να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό αυτό·

1.6. φρονεί ωστόσο ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όφειλε, κατά την κατάρτιση της πρότασης τροποποίησης της απόφασης αριθ. 1419/1999/ΕΚ, να είχε εξετάσει διεξοδικότερα και το ζήτημα της διαδικασίας επιλογής και της εφαρμογής της·

1.7. έχει επίγνωση ότι το να ορίζονται, από το 2009, δύο Ευρωπαϊκές Πολιτιστικές Πρωτεύουσες ενδέχεται να δώσει την εντύπωση ότι υποβαθμίζεται ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, αλλά, μετά από σκέψη, καταλήγει ότι μία τέτοια πρόταση αποτελεί την ευνοϊκότερη δυνατή λύση δεδομένου ότι επιτρέπει σε πόλεις των νέων κρατών μελών να συμμετάσχουν στον εν λόγω θεσμό το νωρίτερο δυνατό, ενώ ταυτόχρονα διατηρείται η συμφωνηθείσα χρονολογική σειρά σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη μπορούν να υποβάλουν υποψηφιότητες (Παράρτημα Ι της απόφασης αριθ. 1419/1999/ΕΚ), ορισμένες πόλεις των οποίων πιθανόν να βρίσκονται ήδη στο στάδιο των σχετικών προετοιμασιών με την προοπτική να επιλεγούν ως πολιτιστικές πρωτεύουσες·

1.8. επιπλέον θεωρεί ότι το να ορίζονται δύο Ευρωπαϊκές Πολιτιστικές Πρωτεύουσες ενδεχομένως αντανακλά καλύτερα τον πλούτο και την ποικιλία των πολιτισμών της Ευρώπης, ιδιαίτερα μάλιστα μετά τη διεύρυνση της Ένωσης·

1.9. εκφράζει την ανησυχία της που το τροποποιημένο παράρτημα με τη σειρά υποβολής υποψηφιοτήτων εκ μέρους των κρατών μελών δεν προβλέπει το ενδεχόμενο της περαιτέρω διεύρυνσης της Ένωσης και ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποσαφηνίσει την κατάσταση για τις σημερινές υποψήφιες χώρες και τις χώρες που έχουν υποβάλει αίτηση προσχώρησης·

1.10. είναι της γνώμης ότι εάν δινόταν έμφαση στη δημιουργία συνεργιών μεταξύ των πολιτιστικών προγραμμάτων και εκδηλώσεων των δύο Πολιτιστικών Πρωτευουσών, αυτό θα αποδεικνυόταν ένα πολύτιμο μέσο που θα επέτρεπε την επιτάχυνση της ολοκλήρωσης, την ενθάρρυνση της κατανόησης και την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής ταυτότητας, καθώς και την προώθηση της «αμοιβαίας γνωριμίας» μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών (βλέπε άρθρο 1 της απόφασης αριθ. 1419/1999/EK). Επιπλέον, η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι μέσω του ορισμού δύο Πολιτιστικών Πρωτευουσών εισάγεται ένα στοιχείο ανταγωνισμού το οποίο μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της ποιότητας και της καλλιτεχνικής παραγωγής των πολιτιστικών προγραμμάτων των εν λόγω πόλεων. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή των Περιφερειών ζητεί η ανάγκη να αναπτυχθούν συνεργίες μεταξύ των πόλεων να προβλεφθεί ως κριτήριο κατά τη διαδικασία επιλογής·

1.11. φρονεί ότι εάν ορίζονται δύο Ευρωπαϊκές Πολιτιστικές Πρωτεύουσες ανά έτος, θα απαιτηθούν επιπλέον δημοσιονομικοί πόροι για τις σχετικές εκδηλώσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το επίπεδο και η ποιότητα των πολιτιστικών προγραμμάτων και εκδηλώσεων στις δύο πόλεις δεν θα υποβαθμιστούν εξαιτίας της μείωσης της χρηματοδοτικής στήριξης που παρέχεται στις πόλεις που επιλέγονται.

Για την διαδικασία επιλογής

Η Επιτροπή των Περιφερειών

1.12. θεωρεί ότι ταυτόχρονα με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις της απόφασης αριθ. 1419/1999/EK, είναι σκόπιμο να διατυπωθούν και ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με τη διαδικασία επιλογής των Ευρωπαϊκών Πολιτιστικών Πρωτευουσών·

1.13. εξακολουθεί να πιστεύει ότι η διαδικασία επιλογής και η δομή που θεσπίστηκαν με την απόφαση αριθ. 1419/1999/EK είναι, κατ' αρχήν, καλές για το λόγο ότι καθιστούν δυνατή την ύπαρξη ανεξάρτητης κριτικής επιτροπής για την αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων και τη διατύπωση συστάσεων σύμφωνα με διαφανή κριτήρια, καθώς και τη διοργάνωση συνεντεύξεων με τους σχετικούς αντιπροσώπους και επισκέψεων στις πόλεις που επιλέγονται·

1.14. διατυπώνει, ωστόσο, επιφυλάξεις για τη χρησιμότητα της διαδικασίας επιλογής και ιδιαίτερα για την προσέγγιση που ορισμένα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει για την υποβολή υποψηφιοτήτων·

1.15. επιθυμεί να εξάρει τη σημασία της ευρωπαϊκής διάστασης του θεσμού της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας. Είναι της γνώμης ότι η διάσταση αυτή ίσως να μην είναι το ισχυρότερο χαρακτηριστικό των πόλεων που επιλέγονται ως υποψήφιες, δεδομένου ότι κατά την υποβολή υποψηφιοτήτων τα κράτη μέλη λαμβάνουν πιθανόν περισσότερο υπόψη εθνικούς παράγοντες. Συνεπώς, η ΕΤΠ φρονεί ότι είναι σημαντικό η επιλογή να ανταποκρίνεται καλύτερα στους στόχους και τα χαρακτηριστικά του θεσμού της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας·

1.16. ζητεί από όλα τα κράτη μέλη (τόσο από τα νυν όσο και από τα νέα) να καταθέτουν, στις περιπτώσεις που αυτό είναι δυνατό, κατά την υποβολή υποψηφιοτήτων για τον ορισμό Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, περισσότερες της μιας υποψηφιότητες ώστε η διαδικασία επιλογής που θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 1419/1999/EK να είναι δυνατό να καταλήγει στην καταλληλότερη υποψηφιότητα με βάση τα καθιερωμένα κριτήρια. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι τυχόν αποτυχία από την άποψη αυτή καθιστά πραγματικά περιττή τη διαδικασία επιλογής, καθώς και την αντιπροσωπευτική κριτική επιτροπή της, και ενδεχομένως υπονομεύει την ευρωπαϊκή διάσταση του θεσμού·

1.17. εκφράζει την ικανοποίησή της που αποτελεί ένα από τα μέλη της κριτικής επιτροπής, αλλά και την απογοήτευσή της που η εν λόγω επιτροπή έχει, μέχρι σήμερα, υπολειπόμενη. Εντούτοις, η ΕΤΠ επιθυμεί να υπογραμμίσει την καταλληλότητα της συμμετοχής της και την επιθυμία της να εξακολουθήσει, στο μέλλον, να λαμβάνει ουσιαστικά μέρος στη διαδικασία επιλογής.

2. Οι συστάσεις της Επιτροπής των Περιφερειών

Η Επιτροπή των Περιφερειών

2.1. ζητεί επίμονα να προβλεφθεί η ενεργός συμμετοχή της στη «διαδικασία προβληματισμού» που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σκοπεύει να δρομολογήσει σχετικά με τις διαδικασίες και τις μεθόδους που υιοθετούνται στο πλαίσιο της επιλογής Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινηθεί επειγόντως την εν λόγω διαδικασία·

2.2. καλεί όλα τα κράτη μέλη (τόσο τα νυν όσο και τα νέα) όταν υποβάλλουν υποψηφιότητες στο πλαίσιο του θεσμού της «Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας» να υποβάλλουν, ει δυνατόν, περισσότερες της μιας υποψηφιότητες·

Άρθρο 2 (1)
COM(2003) 700 τελικό

Πρόταση της Επιτροπής Άρθρο 2(1) του COM(2003) 700 τελικό	Τροπολογία της ΕΤΠ
<p>Πόλεις των κρατών μελών ορίζονται «Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης», εκ περιτροπής σύμφωνα με τη σειρά του καταλόγου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι. Έως και το έτος 2008 επιλέγεται μία πόλη κράτους μέλους από τον κατάλογο αυτόν. Από το έτος 2009 επιλέγεται μία πόλη από κάθε κράτος μέλος που περιλαμβάνεται στον κατάλογο. Η χρονολογική σειρά που προβλέπεται στο παράρτημα Ι μπορεί να τροποποιηθεί με κοινή συμφωνία των ενδιαφερομένων κρατών μελών. Κάθε κράτος μέλος υποβάλλει με τη σειρά του την υποψηφιότητα μιας ή περισσότερων πόλεων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών. Η υποβολή της υποψηφιότητας πραγματοποιείται τουλάχιστον τέσσερα χρόνια πριν την έναρξη της εκδήλωσης. Συνοδεύεται από ενδεχόμενη σύσταση του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.»</p>	<p>Πόλεις των κρατών μελών ορίζονται «Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης», εκ περιτροπής σύμφωνα με τη σειρά του καταλόγου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι. Έως και το έτος 2008 επιλέγεται μία πόλη κράτους μέλους από τον κατάλογο αυτόν. Από το έτος 2009 επιλέγεται μία πόλη από κάθε κράτος μέλος που περιλαμβάνεται στον κατάλογο. Η χρονολογική σειρά που προβλέπεται στο παράρτημα Ι μπορεί να τροποποιηθεί με κοινή συμφωνία των ενδιαφερομένων κρατών μελών. Κάθε κράτος μέλος υποβάλλει με τη σειρά του την υποψηφιότητα μιας ή περισσότερων <u>δύο τουλάχιστον υποψηφιότητες</u> πόλεων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών. Η υποβολή της υποψηφιότητας των υποψηφιοτήτων αυτών <u>πραγματοποιείται τουλάχιστον τέσσερα χρόνια πριν την έναρξη της εκδήλωσης</u>. Συνοδεύεται από ενδεχόμενη σύσταση του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.»</p>

2.3. ζητεί να λαμβάνεται υπόψη ένα επιπλέον κριτήριο κατά τη διαδικασία επιλογής με στόχο τη δημιουργία συνεργιών μεταξύ των πολιτιστικών προγραμμάτων και εκδηλώσεων των δύο Πολιτιστικών Πρωτευουσών:

Άρθρο 2 (2)
(Απόφαση αριθ. 1419/1999/ΕΚ)

Πρόταση της Επιτροπής Άρθρο 2(2) της απόφασης 1419/1999/ΕΚ	Τροπολογία της ΕΤΠ
<p>Η Επιτροπή συνιστά κατ' έτος κριτική επιτροπή η οποία συντάσσει έκθεση για την/ή τις υποψηφιότητες που έχουν υποβληθεί βάσει των στόχων και των χαρακτηριστικών της παρούσας δράσης. Η κριτική επιτροπή αποτελείται από επτά ανεξάρτητες προσωπικότητες υψηλού κύρους, που είναι εμπειρογνώμονες στον πολιτιστικό τομέα, δύο από τις οποίες ορίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δύο από το Συμβούλιο, δύο από την Επιτροπή και μία από την Επιτροπή των Περιφερειών. Η κριτική επιτροπή υποβάλλει την έκθεσή της στην Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.</p>	<p>Η Επιτροπή συνιστά κατ' έτος κριτική επιτροπή η οποία συντάσσει έκθεση για την/ή τις υποψηφιότητες που έχουν υποβληθεί βάσει των στόχων και των χαρακτηριστικών της παρούσας δράσης <u>και διατυπώνει συστάσεις σχετικές με τους τρόπους με τους οποίους οι πόλεις που επιλέγονται μπορούν να αναπτύξουν συνεργίες μεταξύ των αντίστοιχων προγραμμάτων τους</u>. Η κριτική επιτροπή αποτελείται από επτά ανεξάρτητες προσωπικότητες υψηλού κύρους, που είναι εμπειρογνώμονες στον πολιτιστικό τομέα, δύο από τις οποίες ορίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δύο από το Συμβούλιο, δύο από την Επιτροπή και μία από την Επιτροπή των Περιφερειών. Η κριτική επιτροπή υποβάλλει την έκθεσή της στην Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.</p>

Βρυξέλλες, 21 Απριλίου 2004.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των
Περιφερειών
Peter STRAUB